

Stav čerpání prostředků evropských strukturálních fondů v ČR počátkem roku 2012

(Doporučení ke zlepšení situace)

Obsah:

1. Východiska
2. Stav čerpání celé alokace NSRR
 - a. Risika spojená s rychlostí čerpání
 - b. Risika spojená se správností čerpání
 - c. Možné dopady na rozpočet ČR
3. Možná rizika čerpání sektorálních OP
4. Možná rizika čerpání regionálních OP
5. Doporučení k přesunům a jejich prioritám
6. Závěry

Východiska:

Pro léta 2007 - 15 ČR čerpá bezprecedentní objem prostředků ze zdrojů rozpočtu EU v oblasti tzv. strukturálních fondů. Peníze jsou čerpány prostřednictvím ucelených balíčků zdrojů administrovaných tzv. operačními programy, které mají odpovědnost za jejich čerpání. Částku za rok 2013 lze dočerpávat až do konce roku 2015. Jedná se o prostředky tří fondů, které se částečně liší v prioritách, na které je lze použít:

Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond (ESF) a Fond soudržnosti (FS).

Další prostředky pro regionální rozvoj jsou ČR k dispozici také z tzv. Evropského zemědělského fondu pro regionální rozvoj (EAFRD). Celkově jde o částku přesahující 780 miliard korun (včetně 15% kofinancování ze strany českých veřejných rozpočtů). Částka osciluje podle stávající hodnoty koruny vůči euru. Nicméně, ČR je stát s druhou největší absolutní částkou poskytnutou z rozpočtu EU na jednoho občana a v současnosti stran rychlosti a kvality čerpání významně zaostává za průměrem kohezních zemí, tj. zemí, které mohou z evropských zdrojů čerpat.

Prostředky jsou rozděleny do tří částí:

A :

6 sektorových programů	80.4%:	21.6/540 (euro/czk)	
OP Doprava	21.8%	5.8	4.4 ERDF, 17.4 FS
OP Životní prostředí	18.5%	4.9	2.6 ERDF, 15.9 FS
OP podnikání a inovace	11.5%	3.1	ERDF
OP vzdělání pro konkurenceschopnost	6.8%	1.8	ESF
OP lidské zdroje a zaměstnanost	6.9%	1.8	ESF
OP Výzkum vývoj a inovace	7.8%	2.1	ERDF
IOP	6.0%	1.6	ERDF
(OP TP)	1.1%	0.2	ERDF

B:

9 regionálních programů	18.7%:	5.09/127 (euro/czk)	
ROP SV	2.5%	0.67	ERDF
ROP MSK	2.7%	0.73	ERDF
ROP SM	2.5%	0.67	ERDF
ROP JV	2.7%	0.72	ERDF
ROP JZ	2.3%	0.63	ERDF
ROP SČ	2.1%	0.57	ERDF
ROP SZ	2.8%	0.76	ERDF
OP A	0.4%	0.1	ESF
OP PK	0.9%	0.24	ERDF

Celkem

C: 7 přes-hraničních a mezinárodních programů **0.9%**

OP ČR – PI 0.9%

Závěr týkající se rozložení prostředků napříč OP:

Dominantní část prostředků a rizika spojená s čerpáním jsou disproporčně spojena s OP v orgánech centrální státní správy ty spravují 80% prostředků. Největší riziko je spojeno s Ministerstvy:

1. MD	21.8	%	A	
2. MŽP	18.5	%	B	
3. MŠMT	13.4	%	C	4 OP celkem 65.2 %
4. MPO	11.5	%	D	
5. MMR	7.1	%		
6. MPSV	6.9	%		

Regionální programy celkem spravují 18.7 % a to celkem shodně přibližně 2.5 % každý tzv. NUTSII to se děje prostřednictvím rozpočtu MMR, které tím má velmi dobrý přehled o čerpání regionálních programů. Přímou či nepřímou tudíž MMR vykazuje kontrolu **nad 18.7 + 7.1 + 1 tj. 25.9% alokace**. Čili existuje vlastně 5 odpovědných resortů, které téměř kontrolují 90% alokace.

Stav čerpání:

V současnosti tj. v března 2012 jsme v pátém roce ze 7 let čerpání. První rok byl rok 2007. Posledním rokem čerpání pro částku určenou na rok 2013 je rok 2015.

Do té doby by mělo být postupně vyčerpáno tj. EK poskytnuty podklady pro proplacení prostředků EU za léta 2007-2012 tj. za 5/6 celého období.

Pro čerpání strukturálních fondů platí velká spousta pravidel a to, jak na straně ČR, tak na straně EU. Rizika spojená s čerpáním lze velmi zhruba rozdělit na tři oblasti:

- a) Rizika spojená s rychlostí čerpání
- b) Rizika spojená s věcnou a procesní správností čerpání
- c) Rizika spojená s dopadem na rozpočet ČR

Risika spojená s rychlostí čerpání:

Rychlost čerpání je upravena tzv. **pravidlem n+3/2**. Toto pravidlo považuje prostředky udělené na jeden rok čerpání, (sleduje se na úrovni programu a fondu), za státem vyčerpané a to jest schopné refundace tj. převodu prostředků EK na účet členského státu, pouze v případě pokud je stát schopen poskytnout EK v souhrnných žádostech schválené účetní prověřené podklady o proplacení prostředků o objemu roční alokace do konce 3. roku od roku na který byla alokace určena. Tzn. že alokace na roky 2008 a 2009 jsou „splatné“ tj. ČR musí poskytnout účetní podklady o jejich správném vyčerpání do konců roku 2011 a 2012. Alokace na rok 2007 byla rozmělněna na šest částí a připočítává se tak 1/6 ke každému roku do roku 2015.

Na alokace od roku 2011 a výše se uvedené pravidlo zkracuje na n+2 a objem odpovídající alokaci 2011 musí být tedy vyčerpán také do konce roku 2013. To znamená, že tomto roce bude nutné vyčerpat tj. zpracovat dvojnásobek prostředků než v předchozích letech (alokaci za léta 2009 a 2010). Z daného vyplývá, že rok 2013 bude naprosto kritický a bude rokem, ve kterém ČR přijde nejspíše vinou pomalého čerpání či nedostatku prostředků na kofinancování o významné prostředky. V tomto roce bude potřeba, aby ČR předložila k refundaci prostředky o objemu dvou alokací na roky 2009 a 2010 plus jednu šestinu z alokace na rok 2007 přes 100 miliard korun (včetně českých prostředků na kofinancování přibližně 15%).

Katastrofickým se v tuto chvíli zdá, to že **vláda ignoruje to, že pokud neprovede podstatné manévry k odvrácení této katastrofy nyní, roce 2013 s tím, nebude možné již nic provést**, kromě hektického a nesystémového proplácení všeho, co přijde řídicím orgánům OP pod ruku.

Schéma čerpání:

roky:		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
alokace										
2007	100				1/6	1/6	1/6	1/6	1/6	1/6
2008	100					116				
2009	100						116			
2010	100							116		
2011	100							116		
2012	100								116	
2013	100									116

Limitace rizik:

- A. Pro plnění pravidla $n+2/3$ může ČR ještě případ od případu použít tzv. **zálohu** to jest prostředky, které ČR získala od EK pro každý OP v první roce čerpání v objemu asi 10% celého objemu prostředků na daný OP (asi 65 % alokace na jeden rok). To znamená, že v roce 2013 lze použít účetně tento objem (pokud tak příslušné OP neučiní již v předchozích letech). Problém spočívá v tom, že některé ohrožené OP využijí tuto možnost již v roce 2012 a tím se ještě zvyšuje riziko pro rok 2013,14 atd.
- B. Velké projekty tj projekty v objemu vyšším než 50 mil euro jsou schvalovány samotnou EK. Objem rovnající se součtu prostředků ve velkých projektech předložených EK jsou vyjmuty z pravidla $N+2/3$ do doby než jsou EK schváleny. Po té jsou tyto prostředky podrobeny tomuto pravidlu, takže projekty se musí vyčerpat za tři či dva roky podle toho, který rok byly započaty.

Znamená to tedy, že do konce roku 2012 musí být předloženo EK přibližně 32% celé alokace, ke konci roku 2013 však již 64% celkové částky a v roce 2014 81%. Za rok 2012 musí tedy ČR zpracovat stejný objem podkladů jako za léta 2007-11 tj. za 4 roky a příští rok tj. v roce 2013 bude potřeba proúčtovat a poskytnout stejný objem jako za předchozích 5 let tj. 31% celé alokace. Lze uvažovat o použití nějakého objemu tzv. záloh a bude lze s velkým rizikem také použito objemu velkých projektů (především z OPD, OP VaVpI). Přesný objem velkých projektů a záloh, který bude k „dispozici“ je dnes obtížné určit, protože u mnoha OP bude potřeba použít nějaký objem zálohy již v roce 2012 k zachování 100 vyčerpání částky na rok 2010. Statut jednotlivých velkých projektů, jejich schvalování je velmi problematické a procesy jsou vládou utajovány.

ČR se zatím podařilo proplatit a EK zaslat k certifikaci asi 17.6% celkové částky poskytnuté na 2007-13.

Objemy nutné k vyčerpání pod pravidly $n+2/3$:

2011	17.0%
2012	31.3%
2013	64.0%
2014	81.0%
2015	100%

Podstatné je také to že v mnoha OP se ČR blíží k tzv. 100% zazávazkování prostředků k proplacení ze strany ČR. Znamená to, že závazky vůči příjemcům budou v objemu 100 alokace i když ji ČR nikdy z EK nedostane!!!

Risika spojená se správností čerpání:

Poslední rok čerpání OP v ČR je charakterisován nejen velmi pomalým čerpáním, ale také mnoha přerušeními plynulého procesu čerpání. To bylo způsobeno zastavením tzv. certifikace tj zastavením předkládání žádosti o proplácení prostředků vyplacených příjemcům zpět do rozpočtu ČR ze strany EK. K tomuto mimořádnému dochází jednak na žádost EK po nálezech auditu EK a jednak někdy preventivně i ze strany národních orgánů především řídicím orgánům. K přerušení realizace tzv. žádostí o certifikaci došlo v roce 20011 u těchto 6 OP:

OP	poměr k celku:		úroveň odpovědnosti:
OPPI	11.5	%	centrální státní správa
OP VaVpI	7.8	%	centrální státní správa
OP D	21.8	%	centrální státní správa
OP VK	6.8	%	centrální státní správa
ROP JZ	2.3	%	„kraje“
ROP SZ	2.8	%	„kraje“
Celkem	53.0	%	

K dílčím problémům s podobným dopady dochází v dílčích případech i u dalších OP (např. IOP v případě alokace spojené s MV). Tyto události nesou mimořádné riziko spojené se stavem řídicích a kontrolních systémů příslušných OP. Stále není jasné, zdali tyto nálezy EK nepřinesou dokonce i restrikce spočívající v plošné korekci tj. neproplacení určitého objemu celé alokace OP, který vykazuje systémové vady spojené s kontrolním a auditním systémem. Jedná se o částky v objemu přibližně 5-15% celkové alokace.

V tomto okamžiku je nejbližší tomuto stavu ohrožení je operační program MŠMT OP VK (6.8%). Vzhledem k informačnímu embargu jak ze strany MF, tak jednotlivých OP, tak ze strany EK, není možné přesně odhadnout míru rizika spojenou s tímto druhem chyb, které český netransparentní a neefektivní systém kontrol a auditu vykazuje. Nicméně jde o reálnou hrozbu spojenou se systematickými nálezy EK a dnes již velmi špatnou pověstí ČR.

Jednotlivé OP dále obsahují velké množství významných jednotlivých specifických systémových rizik. Proto pouhou aplikací odpovědného přístupu předběžné opatrnosti lze v dalších kapitolách dokumentu ukázat na tato rizika u jednotlivých OP a přisoudit jim s danou znalostí přibližnou pravděpodobnost projevení. Takto potom autor také odhadl případné objemy veřejných prostředků, které jsou v letech 2012-2015 v ohrožení.

Makroekonomické souvislosti:

Prostředky na předfinancování projektů ze strukturálních fondů se rozpočtují jako výdaje státního rozpočtu pro jednotlivé resorty případně skrz resort MMR pro tzv. Regionální rady soudržnosti v regulérním rozpočtovém procesu každý rok. Tyto prostředky jsou však ministerstvem financí brány jako **rozpočtově neutrální** neboť jsou chápány jako kryté pohledávkou vůči EK (podle metodiky Eurostatu dle úst minfin Kalouska). Tato pohledávka je platná následující rok a tak se očekává její vyúčtování a vyrovnání účtu.

Z výše uvedeného plyne, že pokud resort, který narozpočtoval prostředky na profinancování evropských projektů nebude schopen je včas vyúčtovat (to jest podle pravidel N+2/3), budou tak tyto prostředky muset být vyúčtovány proti rozpočtu ČR tj. **zvýší tak jednorázově deficit rozpočtu ČR.**

Tyto prostředky mohou vzhledem k objemu částek, o kterých se je řeč významně dopadnout na rozpočet ČR. **Mohou výrazně zvýši deficit rozpočtu** a to především pro roky 2013, 2014 a 2015. Částky, kterých se toto riziko týká, se pohybují v řádech minimálně několika desítek, maximálně 150 – 200 miliard korun pro výše zmíněné období 2-3 let.

Dopady a příčiny rizik se výrazně liší podle jednotlivých operačních programů. Nicméně je jasné, že týkají především OP v gesci jednotlivých ministerstev, kde je soustředěna odpovědnost za 80% evropských prostředků.

Možná rizika spojená s realizací sektorálních OP:

1. OP D

Celková alokace včetně příspěvku ČR 173.2 mld czk

Schváleno	Proplaceno příjemcům	Certifikováno v ČR	Proplaceno certifikováno EK
171 mld/98.7 %	120.4 mld/69.5%	28.7mld/16.7%	????

Operační program doprava je v současnosti v komplikované situaci, ačkoli vykazuje téměř 100% zazávkování svých prostředků tj. příjemci mají podepsány s MD, či jinou příslušnou českou organizací smlouvu či rozhodnutí o poskytnutí dotace. Toto předfinancování bylo provedeno de facto podmíněně i pro tzv. velké projekty (větší než 50 mil euro) jejichž schválení podléhá souhlasu EK. Část těchto dotací je ještě profinancována prostřednictvím půjčky z EIB!

Z výše popsaných pravidel vyplývá, že je **velmi nejasné**, jaký objem prostředků již proplacených bude nakonec fakticky pokryt schválením projektů ze strany EK, a jaké část bude opravdu certifikována tj. proplacena EK. Vzhledem k tomu, že celá alokace z fondu soudržnosti činí 4.6 mld euro z 5.8 má významné zpoždění stran proplácení a i stran schvalování jednotlivých projektů je jasné že riziko se soustředí především na priority a financované z FS. V přídatě OPD je čekání a neřešené situace mimořádně nebezpečné protože prostředky budou z národních zdrojů proplaceny jistě a jejich návrat z evropského rozpočtu je významně ohrožen.

Riziko neproplacení ze strany EK z titulu neschválení či neuznatelnosti vyšší střední odhad 30-60% ohrožené alokace.

ohroženo	2012	10 mld czk
	2013	10-40 mld czk
	2014	10-40 mld czk

Rizika: ohrožení malou rychlostí proplácení letos a v letech 2013 ,2014, 2015

Ohroženo	2012	0
	2013	20-50 mld czk
	2014	20-50 mld czk

Celková hrozba neproplacení vyšší střed: **20 - 70 mld czk (až 60% celé alokace)**

2. OP ŽP

Celková alokace včetně příspěvku ČR 173.2 mld czk

Schváleno	Proplaceno příjemcům	Certifikováno v ČR	Proplaceno certifikováno EK
40.1 mld/27.4 %	33.7 mld czk/23%	10.8mld/7.4%	?????

OP ŽP je velmi kritické situaci především pro velmi nízký objem schválených projektů, který je způsoben mimo jiné situací kolem podpory čističek odpadních vod. EK dlouhodobě rozporuje nastavení smluv mezi majiteli infrastruktury a provozovateli v ČR. MŽP se evidentně nedaří věc řešit. Pokud se prostředky OP ŽP velmi rychle, to jest v řádu měsíců, nezačnou používat na projekty v oblasti ochrany vod, je nutné uvažovat o velmi zásadní realokaci, to jest o přesunu prostředků na jiné projekty v OP či jinam. OP je dramaticky postižen neschopností administrovat ze strany SFŽP, který prochází systematicky personálními zemětřeseními a je velmi nekvalitně vybaven lidskými zdroji.

Riziko neproplacení ze strany EK z titulu neschválení či neuznatelnosti

střední odhad 10-40% ohrožené alokace

ohroženo	2012	0.1-0.5 mld czk
	2013	2+ mld czk
	2014	desítky mld czk

Rizika: **velmi vysoké riziko** ohrožené rychlostí proplácení letos a v letech 2013, 2014, 2015

Ohroženo	2012	jednotky až 20 mld czk
	2013	20mld czk
	2014	20 mld czk

Celkově ohroženo několik desítek miliard korun. Je ohrožena vlastně asi 70% alokace z evropských prostředků tj. až **80 mld!!! czk** (MMZ leden 2012 MMR).

3. OP PI

Celková alokace včetně příspěvku ČR 92.6 mld czk

Schváleno	Proplaceno příjemcům	Certifikováno v ČR	Proplaceno certifikováno EK
69.3 mld/74.9 %	26.9 mld czk/29.1%	18.1mld/19.6%	?????

Z hlediska N+2/3 je OP PI je v podprůměrné české čili špatné kondici. Zazávazkováno je relativně hodně prostředků, nicméně hrozí jednak problémy s certifikací a uznatelností (probíhá např. nejistá výměna mezi EK a MPO stran uznatelnosti výdaje v řádu miliard na záruky poskytované ČMZRB). Program byl také pozastaven z titulu systémových problémů především s kontrolami.

Riziko neproplacení ze strany EK z titulu neschválení či neuznatelnosti

vyšší odhad 20-40% ohrožené alokace

ohroženo	2012	0.1-0.5 mld czk
	2013	? mld czk

Rizika: velmi vysoké riziko ohrožené rychlostí proplácení letos a v letech 2013, 2014, 2015

Ohroženo	2012	0.1- 2 mld
	2015	3-8 mld czk
	2016	dtto

Celkově ohroženo **přes deset miliard korun**. Je ohrožena vlastně asi jedna roční alokace z evropských prostředků pro podnikatelský sektor.

4. OP VaVpI

Celková alokace včetně příspěvku ČR 61.5 mld czk (včetně českých národních zdrojů).

Schváleno	Proplaceno příjemcům	Certifikováno v ČR	Proplaceno certifikováno EK
52.4 mld/85.2 %	13.3 mld czk/21.7%	1.4mld/2.2%	?????

OP VaVpI je v podobně kritické situaci jako další infrastrukturní program – OPD. Příčinou je podobná neschopnost české státní správy naplánovat, připravit a korektně provést investice v sektoru VaV. V případě VaVpI je na rozdíl od OPD vše ještě více zpožděno. V důsledku toho je zazávazkováno relativně velké množství prostředků. Podle otevřených informací jich také část teprve čeká ve formě velkých projektů na schválení EK, což může trochu eliminovat dopad N+3 v letos ale o to dramatičtější bude situace v následujících letech.

Vzhledem ke stávající praxi na MŠMT hrozí problémy s certifikací a uznatelností, které se zhmotní až po masivnější auditní činnosti EK, která nastane, až se zvýší objem českých prostředků předaných k certifikaci. Mimořádné riziko je spojeno s realizací projektů, jednak bude docházet z různých důvodů k velkému zpoždování (viz napadání výběrových řízení velkých projektů, např. projekt za 5 mld v Brně CEITEC). Nepochybně bude docházet k mnoha významným chybám, které nebude MŠMT schopno ani identifikovat natož jim předcházet.

Riziko neproplacení ze strany EK z titulu neschválení či neuznatelnosti vysoké odhad 30-60% ohrožené alokace

ohroženo	2012	0.1-0.5 mld czk
	2013	jednotky miliard mld czk

Rizika: velmi vysoké riziko ohrožené rychlostí proplácení letos a v letech 2013, 2014, 2015

Ohroženo	2012	0.2- 2 mld
	2013	5- 20 mld czk
	2014	5- 10 mld czk

Celkově ohroženo až 40 miliard korun. Je tím reálně a dramaticky ohrožen rozpočet MŠMT pro následující léta s dlouhodobými důsledky pro celý sektor a pro VŠ a VaV především. Související rizika na rozdíl od dalších sektorů zahrnují vyvolané závazky ČR za provozem a náklady spojenými s realizací mnohdy megalomanských výzkumných projektů. Ty se pohybují již od roku 2014 v jednotkách miliard ročně pod dobu minimálně 5 let!! Čili kumulativní škody způsobené naprosto nezvládnutou expansí VaV a neřízením OP VK jsou dramatické a pohybují se při realizaci rizik v částkách nad 50 miliard korun.

IOP

Celková alokace 41.0 mld czk.

Schváleno	Proplaceno příjemcům	Certifikováno v ČR	Proplaceno certifikováno EK
35.9 mld/74.7 %	9.3 mld/19.4%	7.4mld/15.3%	????

Integrovaný operační program řídí MMR, program je charakterizován fragmentací alokací mezi různé resorty (MMR 20 %, MV 42%, MK 14%, MPSV 8%, MZd 16%), jednotlivé alokace jsou tedy implementovány velmi rozdílně. Z veřejných zdrojů nelze získat detailnější přehled o realizaci OP. Nicméně z veřejných informací je jasné, že minimálně část věnovaná MV je velmi silně ohrožena problémy se správností realizace.

Riziko neproplacení ze strany EK z titulu neschválení či neuznatelnosti vysoké odhad 30-60% ohrožené alokace

ohroženo	2012	0.1-2 mld czk
	2013	jednotky miliard mld czk

Rizika: velmi vysoké riziko ohrožené rychlostí proplácení letos a v letech 2013, 2014, 2015

Ohroženo	2012	0.2- 2 mld
	2013	5- 10 mld czk
	2015	2- 7 mld czk

Celkově je maximálně ohroženo až 10 - 20 miliard korun. Realizace IOP je velmi netransparentní, provází ji především v případě MV dramatické personální změny a související dopady na správnost a rychlost čerpání. Zbylé alokace jsou velmi pravděpodobně v jiném režimu rizika. Nejvíce je tedy dopady IOP ohroženo MV, v extrémním případě lze mluvit o podstatné části jeho alokace tj. o 12 mld czk.

OP LZZ

Celková alokace 54.7 mld czk (jde o tzv. měkké neinvestiční zdroje ESF).

Schváleno	Proplaceno příjemcům	Certifikováno v ČR	Proplaceno certifikováno EK
42 mld/76.8 %	17.9 mld/32.8%	13.4mld/24.5%	????

OP LZZ patří k relativně dobře fungujícím programům, které mohou teoreticky sehrát roli převodního mechanismu pro případnou záchranu prostředků z ESF prostřednictvím realokace. Přesto i zde jsou reálná rizika spojená především s rychlostí čerpání a ani letos zatím nebude program schopen čerpat bez použití tzv. zálohy. Znamená to, rychlost je vypadá že hlavním rizikem tohoto programu.

Riziko neproplacení ze strany EK z titulu neschválení či neuznatelnosti nižší střední odhad 20-30% ohrožené alokace

ohroženo	2012	stovky milionů czk
	2013	stovky milionů czk

Rizika: středně vysoké riziko ohrožené rychlostí, riziko roste příští rok

Ohroženo	2012	0 mld
	2013	2- 10 mld czk
	2014	2- 4 mld czk

Celkově je ohroženo z titulu nedodržení rychlosti asi 5- 15 miliard korun.

OP VK

Celková alokace 54.2 mld czk (jde o tzv. měkké neinvestiční zdroje ESF).

Schváleno	Proplaceno příjemcům	Certifikováno v ČR	Proplaceno certifikováno EK
34.6 mld/63 %	17.6 mld/32%	4.4mld/8.1%	????

OP VK je druhý OP který čerpá z ESF. Patří k nejvíce kritizovaným OP. Rozdíl v objemu prostředků předložených EK k certifikaci za téměř stejného objemu prostředků proplacených příjemcům ukazuje na vysoké riziko spojené se správností realizace a schopností o správnosti realizace přesvědčit EK. Zároveň nejméně jedna prioritní osa je předmětem pokusů MŠMT realizovat nesmyslné megaprojekty, které by měly zachránit prostředky v řádech miliard od ztráty z hlediska pravidla N+2/3. To se jistě OP VK nepovede. Tudíž i rizika spojená se ztrátou z titulu pomalosti čerpání jsou velmi vysoká.

Riziko neproplacení ze strany EK z titulu neschválení či neuznatelnosti vysoká (hrozí pokuta za špatné čerpání tzv. korekce) odhad 20-60% ohrožené alokace.

ohroženo	2012	0.5 – 2 mld czk
	2013	1- 4 mld czk
	2014	1- 4 mld czk

Rizika: velmi vysoké riziko ohrožené rychlostí, riziko roste dále v příštím roce

Ohroženo	2012	3-5 mld
	2013	2- 15 mld czk
	2014	2- 8 mld czk

Celkově je maximálně ohroženo z titulu nedodržení rychlosti až 35 miliard korun tj přes polovinu prostředků. Jde o další dotační titul MŠMT který dlouhodobě dramaticky ničí finanční pozici resortu. I v OP VK je totiž proplaceno relativně velké množství prostředků příjemcům, u nich hrozí, že nebudou nikdy kompenzovány z rozpočtu EU.

5. OP TP

Celková alokace včetně příspěvku ČR 5.8 mld czk

Schváleno	Proplaceno příjemcům	Certifikováno v ČR	Proplaceno certifikováno EK
4.2 mld/73 %	1.3mld/22.5%	1.2mld/ 20.6%	?????

OP TP je v situaci kdy pravidlo N+2/3 zatím letos není schopno dosáhnout a tudíž má část alokace ohroženu z hlediska rychlosti. Je velmi obtížné získat informace o realizaci ale lze předpokládat, že při dalších auditech EK bude i toto OP předmětem kritiky ze strany EK. Významná část OP se používá ke hrazení personálních nákladů pro podporu realizace celé intervence 2017-13. Z titulu současné kritiky EK vůči korektnosti čerpání prostředků EK, jde o částku která je nepřímo touto kritikou také ohrožena.

Riziko neproplacení ze strany EK z titulu neschválení či neuznatelnosti střední odhad 10-40% ohrožené alokace

ohroženo	2012	max 0.2 mld czk
	2013	max 0.2 mld czk
	2014	???

Rizika: **velmi vysoké riziko** ohrožené rychlostí proplácení letos a v letech 2013, 2014, 2015

Ohroženo	2012	0.2 - 0.8 mld czk
	2013	0.5 – 1.6 mld czk
	2014	0.2 - 0.5 mld czk

Celkově ohroženo několik miliard korun. Je ohrožena vlastně asi 40% alokace z evropských prostředků. Pikantní je, že jde o prostředky, které se používají pro řízení, koordinaci a zajišťování správnosti rychlosti celé intervence.

ROP

Jde o celou skupinu OP které jsou realizovány RR na úrovni NUTS II. Celkem hospodaří s prostředky v objemu 151.6 mld czk to jest 17.6% celé alokace.

ROP	Suma mld czk	Schváleno czk	Proplaceno příjemcům	Certifikováno v ČR/czk	Proplaceno certifikováno EK
ROP SZ	22.6	17.7mld/78.1%	10.6mld/46.8%	5.5mld/24.3%	?
ROP MS	21.7	14.9mld/68.5%	7.9mld/36.3%	6.4mld/29.4%	?
ROP JV	21.4	18.4mld/85.8%	11.9mld/55.4%	10.7mld/49.7%	?
ROP SM	20	12.8mld/63.9%	9.9mld/49.5%	8.7mld/43.5%	?
ROP SV	19.9	18.8mld/94%	11.6mld/57.9%	9.4mld/47.1%	?
ROP JZ	18.8	15.4mld/82%	7.7mld/41%	5.9mld/31.6%	?
ROP SČ	16.9	13.8mld/81.5%	7.0mld/41.4%	5.5mld/32.5%	?
OP A/K	10.3	8.4mld/81.5%	6.mld/58.2%	2.1mld/20,3%	?
Celkem	151.6	63-94%	36-58%	24-47%	?????

OP v Praze OP A a OP K jsou spojeny ačkoli jsou z různých fondů jde o orientační výpočet

Průběh jejich realizace je relativně rychlý ale rozdílný mezi jednotlivými ROPy. Důvodem je, že se vedení Regionálních rad rozhodlo významné části OP zazávazkovat velmi rychle ještě za předchozích politických reprezentací.

Některé ROPy mají problémy s korektností implementace. Jde především o ROP SZ a ROP JZ. U obou je významným rizikem rozhodnutí EK, které bude důsledkem korupčních afér a může dále komplikovat rychlost čerpání případně ROPům udělit pokut - korekci. V příslušných ROpech hrozí či již bylo realizováno neproplacení prostředků ze strany EK.

Riziko neproplacení ze strany EK z titulu neschválení či neuznatelnosti nižší odhad 10-30% ohrožené alokace

ohroženo	2012	max 0.5 – 2 mld czk
	2013	max 0.5 – 3 mld czk
	2014	???

Rizika: **relativně nízké riziko** ohrožené rychlostí proplácení letos a v letech 2013, 2014, 2015

Ohroženo	2012	0.1 - 0.4 mld czk (OP K, ROP SZ)
	2013	0.5 – 1 mld czk
	2014	0.2 - 0.5 mld czk

Celkově ohroženo několik miliard korun 2 – 7 mld. Jde o nejnižší riziko z titulu rychlosti.

Doporučení:

Východiska doporučení vyplývající z výše uvedení analýzy:

Prostředky k záchraně:

Existuje velký **převís požadavků na financování** z EU prostředků. Celkově předložené **žádosti reprezentují 149.6%** celkové alokace pro ČR. Největší převís existuje u skupiny regionálních programů včetně Prahy a OP VaVpI, OP VK, OP LZZ. Samotný převís však vůbec neukazuje jaké potřeby reprezentují a jak vyhovují prioritám OP. Nicméně indikují minimálně poptávku pro dané OPy.

Pouze **72%** z celkových prostředků NSRR bylo formálně zafixováno podpisem smlouvy či rozhodnutí a tak bylo **tzv. zázávkováno**. ČR se zavázala příjemcům, že jim poskytne dotaci (definitivnost tohoto závazku je předmětem debat, nicméně bylo by velmi obtížné z těchto závazků od určité míry realizace ze strany státu odstupovat). Nejvíce **volných formálně a definitivně nezablokovaných prostředků je tedy celkem 28% tj. 219 mld czk** včetně prostředků z národních zdrojů, které nebyly přislíbeny příjemcům je v OP:ŽP (72.6%) OP VK (36.2%), IOP (25.3%), OP LZZ (23.3%), OP TP (27%), ROP SM (26.1%), ROP MS(31.5%%).

V každém OP **existuje i určitý objem prostředků**, které ačkoli byly zázávkovány jejich realizace či proplacení evropských prostředků z nich je z různých důvodů významně ohroženo (přípravenost, ohrožená či již napadená výběrová řízení, riziko neschválení velkých projektů EK, riziko spojené s mimořádně problematickou implementací tj. hrozící neuznatelnost prostředků ze strany EK). Kvantifikace této částky je velmi obtížná, nicméně výše provedená analýza objemu projektů výše ukazuje, že jde o částky v objemech **několika desítek miliard czk** (např. v případech OP VaVpI a OP D). Detailní analýza rizik spojených s realizací těchto, často velkých projektů, by přinesla jistě realistické odhady prostředků, které by bylo vhodnější **přesunout z již podepsaných projektů na jiné rychleji a jistěji realizovatelné akce**.

Jak zachránit alespoň část prostředků EU:

Stávající dramatická situace stran čerpání prostředků EU vyžaduje připravit za ČR návrhy akceptovatelné pro Evropskou komisi, jak by bylo možné ohrožené prostředky využít tak, aby nedošlo k jejich propadu zpět do rozpočtu EU. Prostředky musí být předeny do priorit, které jsou konformní s prioritami EU a přinesou rychlou realizaci.

Nyní v roce 2012 se pohybujeme téměř na konci programovacího období, které bylo charakterisováno dopady finanční a hospodářské krize a přineslo úplně novou ekonomickou situaci. Orientovat se tedy podle priorit připravených v letech 2005- 07 není vhodné i proto, že mnoho indikátorů a cílů intervence bylo či bude naplněno. Proto je vhodné kvůli potřebám ČR a cílům EU soustředit se na kombinaci představ EU a ČR o současných či budoucích cílech/potřebách které se soustředí na konkurenceschopnost.

NERV přichází se třemi základními prioritami:

1. Infrastruktura
2. Inovace
3. Instituce

Vláda indikovala pět směrů budoucích priorit ČR:

1. Konkurenceschopná ekonomika
2. Mobilita, dostupnost
3. Instituce
4. Boj s chudobou, inkluze a zdravotnictví
5. Integrovaný rozvoj území

MMR připravuje podklady k debatám o prioritách v kontextu 8 tematických okruhů MMR:

1. Efektivní trh práce
2. Funkční inovační a výzkumný systém
3. Konkurenceschopné podniky
4. Mobilita, síť, energie
5. Efektivní správa a instituce
6. Životní prostředí
7. Boj s chudobou, sociální inkluze
8. Integrovaný rozvoj území

Navržené okruhy kde by mělo dojít k posílení priorit:

Na jaké priority se soustředit:

- a) **rychle realizovatelné**, tj. existují připravené projekty (včetně kofinancování).
- b) jsou významné pro **posílení konkurence**
- c) **eliminují dopady ekonomické krize zejména nezaměstnanost a vyloučení**
- d) **korelují s prioritami EU 2020 a návrhů nařízení**

Trh práce a boj s chudobou, zaměstnanost (TO 1, 7, 3)

Zdroj OPVK 3- 10 mld

Přesun do OP LZZ a regiony (aktivní politika zaměstnanosti, preventivní sociální služby, boj s chudobou a vyloučením v nejvíce ohrožených obcích); začínají se významně redukovat prostředky na

Mobilita a dostupnost (TO 4, 6)

Zdroj OP ŽP; OPPI; OPD, IOP, VaVpI, MŽP 10- 50 mld

Jednotlivé regionálně významné připravené dopravní stavby a především Udržitelná veřejná doprava

Přesun do OP D, ROP,

Konkurenceschopné podniky a vzdělání

Zdroj OP VK, OP VaVpI, OPPI app 10 mld korun

Intervence rychle reagující na nepřiliš složité technologické potřeby podniků, vybavenost škol a **další intervence s rychlým průběhem čerpání. Škoda je, že ČMZRB nedokáže absorbovat více prostředků na záruky a podobné finanční nástroje. Zároveň by bylo možné uvažovat o nepřímé podpoře exportních kapacit podniků.**

Instituce

Jakýkoli pokus konsolidovat nebo alespoň připravovat konsolidaci centrální státní správy bude EK nejen akceptován ale i vítán a pro příští programovací období vyžadován. Bohužel, tato priorita není nijak systematicky pojímá ani touto ani jinými českými vládami.